

Ομιλία στην συγκέντρωση Ενοριακών Συμβουλίων και θεσμών της Επισκοπής 6 Φεβρουαρίου 2019, Αγ. Παύλος.

Από την πρώτη επιστολή του Αποστόλου Παύλου προς τους Κορινθίους (12,12-30)

Αδελφοί, όπως ένα είναι το σώμα και έχει πολλά μέλη και όλα τα μέλη του σώματος, αν και είναι πολλά, αποτελούν ένα σώμα, έτσι και ο Χριστός. Διότι όλοι εμείς βαπτιστήκαμε μέσα σε ένα Πνεύμα για να αποτελέσουμε ένα σώμα, είτε Ιουδαίοι είτε Έλληνες, είτε δούλοι είτε ελεύθεροι, και όλοι έχουμε ποτιστεί ένα Πνεύμα. Και πράγματι, το σώμα δεν είναι ένα μέλος αλλά πολλά. Εάν πει το πόδι: «Δεν είμαι χέρι, οπότε δεν ανήκω στο σώμα», μήπως απ'αυτό δε θα ανήκε στο σώμα; Και εάν πει το αυτί: «Δεν είμαι μάτι, οπότε δεν ανήκω στο σώμα», μήπως απ'αυτό δε θα ανήκε στο σώμα; Αν όλο το σώμα ήταν μάτι, πού θα ήταν η ακοή; Αν ήταν όλο ακοή, πού θα ήταν η όσφρηση; Τώρα, ο Θεός έθεσε τα μέλη ξεχωριστά στο σώμα, όπως θέλησε ο ίδιος. Και αν ήταν όλα ένα μέλος, πού θα ήταν το σώμα; Τώρα όμως υπάρχουν πολλά μέλη αλλά ένα σώμα. Και δεν μπορεί να πει το μάτι στο χέρι: «Δε σε έχω ανάγκη» ή να πει η κεφαλή στα πόδια: «Δε σας έχω ανάγκη». Αντίθετα μάλιστα, εκείνα τα μέλη του σώματος που θεωρούνται ως πιο αδύνατα, εκείνα είναι τα πιο αναγκαία. Και εκείνα που θεωρούμε ότι είναι τα λιγότερο αξια τιμής μέλη του σώματος, εκείνα περιβάλλουμε με περισσότερο σεβασμό και τα άλλα τα μη παρουσιάσιμα τα περιβάλλουμε με περισσότερη ευπρέπεια, ενώ τα εμφανίσιμα δεν την έχουν ανάγκη. Αλλά ο Θεός συνέθεσε το σώμα, δίνοντας περισσότερη τιμή σε εκείνο το μέλος που την εστερείτο, ώστε να μην υπάρχει στο σώμα διαίρεση, αλλά να μεριμνούν τα μέλη το ίδιο το ένα για το άλλο. Και όταν ένα μέλος πάσχει, να συμπάσχουν όλα τα μέλη. Και όταν δοξάζεται ένα μέλος, όλα τα μέλη να χαίρονται μαζί. Εσείς, τώρα, είστε το σώμα του Χριστού και μέλη ο καθένας σας χωριστά.

Και κάποιους όρισε ο Θεός στην εκκλησία πρώτα αποστόλους, δεύτερο προφήτες, τρίτο διδασκάλους, έπειτα έρχονται τα θαύματα, έπειτα τα χαρίσματα των θεραπειών, της συμπάραστασης, της διακυβέρνησης, τα είδη των γλωσσών. Μήπως είναι όλοι απόστολοι; Μήπως είναι όλοι προφήτες; Μήπως είναι όλοι διδάσκαλοι; Μήπως όλοι έχουν θαυματουργικές δυνάμεις; Μήπως έχουν όλοι χαρίσματα θεραπειών; Μήπως όλοι λαλούν γλώσσες; Μήπως όλοι τις ερμηνεύουν;

Αυτό το βιβλικό κείμενο ενέπνευσε τους Πατέρες της Β' Συνόδου του Βατικανού να μιλήσουν για τα μέλη της Εκκλησίας, του σώματος του Χριστού. Υπάρχουν πολλά μέλη, αλλά ένα σώμα. Στο σώμα κάθε μέλος έχει την δική του αρμοδιότητα αλλά όλα λειτουργούν για το καλό του σώματος. Τα μέλη είναι ίσα μεταξύ τους αλλά όχι όμοια. Είναι διαφορετικά το ένα από το άλλο αλλά όχι ανώτερα ή κατώτερα. Δεν υπάρχει ανταγωνισμός αλλά αλληλοεξάρτηση. «Κοινή είναι η αξία των μελών, κοινή η χάρη της υιοθεσίας, κοινή η κλήση στην τελειότητα. Δεν υπάρχει παρά μία μόνο σωτηρία, μία ελπίδα και μία αγάπη χωρίς διαιρέσεις. Καμία λοιπόν ανισότητα εν Χριστώ και μέσα στην Εκκλησία.» (ΦΕ #32) Ο Επίσκοπος, οι ιερείς, οι μοναχοί, οι μοναχές και οι λαϊκοί είμαστε όλοι αλληλοεξαρτόμενα μέλη του σώματος του Χριστού. «Όλοι δίνουν μαρτυρία της θαυμαστής ενότητας στο σώμα του Χριστού» (ΦΕ #32). Ο καθένας έχει το ρόλο του για

την υγεία και την πρόοδο και την ωρίμανση της Εκκλησίας. Αν κάποιο μέλος δεν λειτουργεί τότε όλο το σώμα υποφέρει.

Ο π. Ιωάννης Λούβαρης από την Θεσσαλονίκη έγραψε στην Εφημερίδα Καθολική στις 3/12/2002 σε ένα επετειακό άρθρο για τα 40 χρόνια από την έναρξη της Β' Βατικανής Συνόδου: «Μετά τη Β' Βατικανή Σύνοδο η Εκκλησία δεν είναι πια σαν πυραμίδα που έχει στην κορυφή τον κλήρο, αλλά συγκροτείται από όλα τα μέλη της τα καθγιασμένα με το Βάπτισμα, το Χρίσμα και την Ιεροσύνη, και χρειάζεται συνεχής επιμόρφωση και επαγρύπνηση. Ο Λαός του Θεού περιλαμβάνει όλους: επισκόπους, ιερείς, μοναχούς και λαϊκούς. Πριν να είναι Επίσκοπος κάποιος, ακόμη και ο Πάπας, είναι βαπτισμένος.

Όλος ο λαός του Θεού χάρη στο Βάπτισμα, στο Χρίσμα και στα άλλα Μυστήρια προορίζεται στην αγιοσύνη. Έτσι οι λαϊκοί (αυτό τονίζεται για πρώτη φορά από Σύνοδο) καθώς και οι μοναχοί έχουν ένα ουσιαστικό και αναντικατάστατο ρόλο να διαδραματίσουν μέσα στην Εκκλησία και στον κόσμο. Σκοπός τους είναι να καθαγιάσουν τον κόσμο μέσα στον οποίο ζουν, όπως ο ιερέας καθαγιάζει τον άρτο και τον οίνο στη θεία Λειτουργία. [ο ρόλος τους δεν είναι απλά να βοηθούν τους ιερείς, αλλά να είναι ιερείς, προφήτες και βασιλείς σύμφωνα με το Βάπτισμά τους].

Βαρουσήμαντη είναι η θέση και το έργο των λαϊκών στο κήρυγμα του Ευαγγελίου, καθώς και η χριστιανική τους μαρτυρία. Φέρνουν τον Χριστό εκεί όπου δεν μπορεί να εισχωρήσει ο ιερέας εκ φύσεως και κλήσεως. Θέση τους είναι ο μεγάλος καθημερινός αγώνας και μόχθος τους μέσα στον κόσμο. ... Με άλλα λόγια, ο κόσμος δεν σώζεται αν δεν αναλάβουν και οι λαϊκοί την πληρότητα της θέσης των μέσα στην Εκκλησία και μέσα στον κόσμο».

Στις 18 Νοεμβρίου του 1965 ο Πάπας Παύλος ο Στ' υπέγραψε την Διάταξη 'Φως των Εθνών' της Β' Βατικανής Συνόδου που μεταξύ άλλων καθόρισε την θέση, την αποστολή και την μαρτυρία των λαϊκών μέσα στην Εκκλησία. Πενήντα τρία χρόνια και δύο μήνες αργότερα καλό είναι να ξαναμελετήσουμε αυτά τα κείμενα για να αναπτερώσουμε και να ανανεώσουμε την θέση μας και την αποστολή μας ως σώμα του Χριστού στον σημερινό κόσμο. Η αποστολή των λαϊκών και της Εκκλησίας δεν έχει αλλάξει. Έχει όμως χαθεί ο ενθουσιασμός αυτών των ετών της Συνόδου και αυτών που ακολούθησαν που έδωσαν μια ώθηση στην Εκκλησία μας προς τα εμπρός και προς τα επάνω.

Νομίζω ότι ο π. Γιάννης Λούβαρης λέει πολύ καθαρά ποια είναι η θέση του λαϊκού μέσα στην εκκλησία: Να καθαγιάζει τον κόσμο, και με ποιο τρόπο να φέρει σε πέρας αυτή την αποστολή: Με συνεχή επιμόρφωση και επαγρύπνηση.

Οι λαϊκοί αναζητούν τη Βασιλεία του Θεού με το να εναρμονίζουν τα εγκόσμια με το θέλημα του Θεού. «Ζείτε μέσα στον κόσμο, δηλ. εμπλέκεστε σε όλες τις ποικίλες υποχρεώσεις και εργασίες του κόσμου και στις συνήθειες καταστάσεις της οικογενειακής και κοινωνικής ζωής, με τις οποίες η ύπαρξή σας είναι συνυφασμένη. Εκεί καλείστε από το Θεό να συμβάλλετε, σχεδόν εκ των έσω ως προζύμι, στον εξαγιασμό του κόσμου, εξασκώντας τον ρόλο σας υπό την καθοδήγηση του ευαγγελικού πνεύματος και μ' αυτόν τον τρόπο να εκδηλώνετε στους άλλους το Χριστό, πρωτίστως με τη μαρτυρία της ίδιας της ζωής σας και την λαμπρότητα της πίστης σας, της ελπίδας και της αγάπης σας. Σε σας λοιπόν ειδικότερα ανήκει να φωτίζετε και να τακτοποιείτε όλα τα εγκόσμια πράγματα, στα οποία είστε στενότερα δεμένοι, με τρόπο που να υπάρχουν και να αυξάνουν σταθερά

σύμφωνα με τον Χριστό και να αποβαίνουν προς δόξα του Δημιουργού και Λυτρωτή». (ΦΕ #31)

Ποιες είναι αυτές οι καταστάσεις, λοιπόν;

Πρώτ' απ' όλα είναι η οικογένεια, μετά είναι η κοινωνία, η πολιτική, η εργασία και η οικονομία, η επιστήμη (ιατρική, τεχνολογία, γενετική, κα.), το περιβάλλον, η εκκλησία, οι διακοπές και η διασκέδαση και μέσα σε όλα η φιλανθρωπία. Σε όλα αυτά οι λαϊκοί καθαγιάζετε τον κόσμο και κάνετε την δύναμη του Ευαγγελίου να λάμπει μέσα στον κόσμο.

Στην **οικογένεια**, οι σύζυγοι είναι ο ένας για τον άλλο και για τα παιδιά τους μάρτυρες της αγάπης, της ελπίδας και της πίστης. Καλλιεργούν τις αρετές, αμύνονται ενάντια στην αμαρτία με το βίωμα της συγγνώμης και διευκολύνουν την ανακάλυψη της αλήθειας με την ειλικρίνεια και την ανιδιοτέλεια των σχέσεων. Όπως λέει ο Απόστολος Παύλος, οι σύζυγοι οικοδομούν ο ένας τον άλλο. «Α) εκδηλώνουν και προάγουν, με το παράδειγμα της ζωής τους, το αδιάλυτο και την αγιότητα του συζυγικού δεσμού, β) διατρανώνουν το δικαίωμα και το καθήκον, που ανήκει από τη φύση στους γονείς και στους κηδεμόνες, να διαπαιδαγωγούν χριστιανικά τα παιδιά τους, και γ) υπερασπίζονται την αξιοπρέπεια και την νόμιμη αυτονομία της οικογένειας ώστε στην νομοθεσία και στην διακυβέρνηση να λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες των οικογενειών σε ότι αφορά την κατοικία, την εκπαίδευση των παιδιών, τις συνθήκες εργασίας, την κοινωνική ασφάλιση και τις φορολογικές υποχρεώσεις. Π.χ., στη ρύθμιση της μετανάστευσης να διαφυλάσσεται με τον πλέον απόλυτο τρόπο η οικογενειακή συμβίωση» (Α.Δρ. #11). Οι γονείς έχουν το όμορφο καθήκον να παιδαγωγούν τα παιδιά τους στις καλές συνήθειες, στην υγιεινή, στην προσευχή, στους ευγενικούς τρόπους, στο σεβασμό του άλλου, στην σεξουαλικότητα και σε όλα εκείνα που συμβάλουν στην καλλιέργεια και την ολοκλήρωση του ανθρώπου. Γονιός δεν είναι εκείνος που γεννάει παιδιά αλλά εκείνος που διαμορφώνει ανθρώπους. Μέσα στα καθήκοντα και τα δικαιώματα των χριστιανών οικογενειών είναι και η συμμετοχή στους συλλόγους των σχολείων ή των αθλητικών οργανώσεων, να βοηθούν τους εφήβους, να συμμετέχουν στα κατηχητικά και στην προετοιμασία γάμου, να συνδράμουν τους συζύγους που έχουν οικονομικές και ηθικές δυσκολίες, να θεωρούν ισότιμους τους ηλικιωμένους. (#11, σελ. 596)

Ευθύνες στην αποστολική δράση έχουν και οι νέοι αλλά και τα παιδιά σύμφωνα με τις δυνάμεις των. Όμως για τους συνομηλικούς των μπορεί να είναι πιο αποτελεσματικοί από τους ενήλικες.

Μέσα στην **κοινωνία** και στον εθνικό και διεθνή χώρο οι λαϊκοί είσαστε οι κατεξοχήν ευαγγελιστές.

Στο χώρο της εργασίας, των σπουδών, της κατοικίας, της διασκέδασης, των οργανώσεων οι λαϊκοί καλείστε να δείχνετε συνέπεια ζωής και πίστης, εντιμότητα και αδελφική αγάπη ώστε να έλκετε όλους στην αγάπη, στο καλό, στο αληθινό, δηλαδή στο Χριστό και στην Εκκλησία. Οι χριστιανοί λαϊκοί έχετε ευθύνη απέναντι στην κοινωνία διότι «πολλοί άνθρωποι δεν μπορούν να ακούσουν το Ευαγγέλιο και να γνωρίσουν τον Χριστό παρά μόνο μέσω των λαϊκών που βρίσκονται κοντά τους» (Α.Δρ. #13).

«Με αγάπη για την πατρίδα και πιστοί στην εκπλήρωση των αστικών τους υποχρεώσεων, οι καθολικοί αισθάνονται την υποχρέωση να προάγουν το αληθινό κοινό καλό και να κάνουν να έχει βαρύτητα η γνώμη τους με τέτοιο τρόπο ώστε η κοσμική εξουσία να εξασκείται σύμφωνα με την δικαιοσύνη και οι νόμοι να ανταποκρίνονται στις ηθικές

επιταγές και στο κοινό καλό. Οι καθολικοί που είναι ειδήμονες στην πολιτική, και όπως πρέπει, είναι σταθερά προσηλωμένοι στη χριστιανική πίστη και διδασκαλία, να μην αποποιούνται τα δημόσια αξιώματα, εφόσον μπορούν με μια καλή διαχείριση να μεριμνήσουν για το κοινό καλό και ταυτόχρονα να ανοίξουν το δρόμο προς το Ευαγγέλιο» (Α.Δρ. #14)

Με την **εργασία** σας φροντίζετε για το περιβάλλον και την δίκαιη κατανομή των αγαθών, για την πρόοδο των λαών, για την δημιουργία πολιτισμού. Ελευθερώνετε θεσμούς που έχουν παγιδευτεί μέσα στην αμαρτία, προωθείτε την δικαιοσύνη και την ηθική. «Σε κάθε τι επίγειο πρέπει να καθοδηγείστε από την χριστιανική συνείδηση, διότι καμιά ανθρώπινη δραστηριότητα, ούτε στα εγκόσμια πράγματα, δεν μπορεί να ξεφύγει από την εντολή του Θεού» (ΦΕ # 36 §4).

Οι λαϊκοί καλείστε να προσφέρετε μαρτυρία μιας ευαγγελικής ζωής έναντι κάθε μορφής υλισμού. «Οι λαϊκοί ας μορφώνονται στο πραγματικό νόημα και την αξία των υλικών αγαθών καθαυτών και σε σχέση με όλους τους σκοπούς του ανθρώπου» (Α.Δρ. #31).

Στην **εκκλησία** οι λαϊκοί έχετε δικαίωμα στα πνευματικά αγαθά που προσφέρει η εκκλησία. Η κλήση σας προέρχεται από τον ίδιο το Χριστό. Η θεία Ευχαριστία είναι το σημείο αναφοράς όχι μόνο της δράσης αλλά και όλης της ζωής της Εκκλησίας. Ως χριστιανοί η θεία Ευχαριστία είναι το κέντρο της ζωής μας και από αυτή αντλούμε δύναμη αλλά και την αποστολή μας. Δεν νοείται Χριστιανός, τουλάχιστον όπως η Καθολική Εκκλησία το καταλαβαίνει, που να μην συμμετέχει στη θεία Λειτουργία κάθε Κυριακή, και γιατί όχι και κάθε μέρα.

«Έχετε την δυνατότητα και την υποχρέωση πολλές φορές να γνωστοποιείτε τη γνώμη σας για θέματα που σχετίζονται με το καλό της Εκκλησίας» (ΦΕ#37). Μαζί με το καθήκον υπακοής κατά το πρότυπο του Ιησού προς την ιεραρχία έχετε και το άλλο καθήκον να προσεύχεστε για τον κλήρο.

«Μέσα στις εκκλησιαστικές κοινότητες η δράση [των λαϊκών] είναι τόσο απαραίτητη ώστε χωρίς αυτήν η ίδια η δράση των ποιμένων να μην μπορεί να έχει την πλήρη αποτελεσματικότητα» (Απ. Δρ. #10).

Επιτρέψτε μου να σημειώσω και την παρακάτω παράγραφο που υποδεικνύει τον τρόπο συνεργασίας κλήρου και λαού για το καλό της Εκκλησίας:

«Οι ποιμένες από την πλευρά τους, ας αναγνωρίσουν και ας προάγουν την αξία και την υπευθυνότητα των λαϊκών μέσα στην Εκκλησία: ας χρησιμοποιούν ευχαρίστως τη συνετή συμβουλή τους, με εμπιστοσύνη ας τους αναθέτουν καθήκοντα στην υπηρεσία της Εκκλησίας και ας τους αφήνουν ελευθερία και πεδίο δράσης, μάλιστα ας τους ενθαρρύνουν ώστε να αναλαμβάνουν έργα και από την δική τους πρωτοβουλία. Ας εξετάζουν προσεκτικά και με πατρική αγάπη εν Χριστώ, τις πρωτοβουλίες, τα αιτήματα και τις επιθυμίες που προτείνουν οι λαϊκοί και, τέλος, ας σέβονται και ας αναγνωρίζουν εκείνη τη δίκαιη ελευθερία που σε όλους ανήκει στην επίγεια πολιτεία» (ΦΕ #37 §2).

Όσο αφορά την **φιλανθρωπία**, η πρόταση της Εκκλησίας πηγάζει στην φιλανθρωπία του Θεού που έπλασε τον άνθρωπο με την αξιοπρέπεια της εικόνας του και μας κατέστησε παιδιά του και αδέρφια μεταξύ μας εν Χριστώ. «Οπουδήποτε υπάρχει κάποιος που στερείται τροφής, νερού, ρουχισμού, σπιτιού, φαρμάκων, μόρφωσης, απαραίτητων μέσων για να διάγει μια ζωή πραγματικά ανθρώπινη οπουδήποτε υπάρχει κάποιος που υποφέρει

βάσανα, κακή υγεία, που υποφέρει την εξορία ή την φυλάκιση, η χριστιανική αγάπη πρέπει να τον αναζητήσει, να τον βρει, να τον παρηγορήσει με σπουδή και να τον ανακουφίσει δίνοντάς του βοήθεια. Και αυτή η υποχρέωση επιβάλλεται πρώτα απ' όλα στους ανθρώπους και στους λαούς που ζουν με ευμάρεια».

«Προκειμένου αυτή η εξάσκηση της αγάπης να είναι πάνω από κάθε κριτική [κρίνουμε αυτούς που έγιναν θύματα της οικονομικής κρίσης] και να φαίνεται ως τέτοια, να εκλαμβάνεται ο πλησίον ως εικόνα του Θεού σύμφωνα με την οποία πλάστηκε, και ως ο Χριστός ο Κύριος, στον οποίο δίδεται πραγματικά ό,τι δίδουμε σε όσους έχουν ανάγκη· αν υπάρχει μέγιστος σεβασμός στην ελευθερία και στην αξιοπρέπεια του ανθρώπου που λαμβάνει τη βοήθεια· η αγνότητα της πρόθεσης να μην μολύνεται από την επιδίωξη ιδίου οφέλους ή επιθυμία κυριαρχίας· να εκπληρώνονται οι υποχρεώσεις της δικαιοσύνης ώστε να μην συμβεί να προσφέρεται ως δωρεά αγάπης αυτό που οφείλεται ήδη στο όνομα της δικαιοσύνης· [δίνονται επιδόματα και συσσίτια στους φτωχούς ενώ πολιτικές υπερφορολόγησης κατέληξαν τους ανθρώπους έτσι]· αν εξαλείφονται όχι μόνο οι συνέπειες αλλά και οι αιτίες των κακών· η βοήθεια αν ρυθμίζεται εις τρόπον ώστε εκείνοι οι οποίοι την λαμβάνουν να ελευθερώνονται σιγά-σιγά από την εξάρτηση των άλλων και να γίνονται αυτόνομοι» (Η Αποστολική Δραστηριότητα #8).

Για να μπορέσουν οι λαϊκοί να δραστηριοποιηθούν σε όλους αυτούς τους τομείς ή μάλλον για να μπορούν να είναι χριστιανοί μέσα στον κόσμο με πεποίθηση και ενθουσιασμό, χρειάζονται εφόδια. Τα πρώτα και κύρια εφόδια είναι η λατρεία και η προσευχή. Πρώτ' απ' όλα ο λαϊκός ότι κάνει το κάνει προς όφελός του.

Άλλα εφόδια είναι η διδασκαλία της Εκκλησίας, με την οποία ο κάθε λαϊκός πρέπει να μορφώνεται συνεχώς, αλλά και κάθε πνευματικό αγαθό που μπορεί να του προσφέρει η χριστιανική κοινότητα. Η πρόοδος στην κατάρτιση πρέπει να είναι συνεχής και να προσαρμόζεται σε περιστάσεις, πρόσωπα, καθήκοντα και καταστάσεις που βιώνει ο κάθε λαϊκός. Μερικές φορές απαιτείται εξειδίκευση και ξεχωριστή κατάρτιση. Απαραίτητη είναι η κατάρτιση στα εγκόσμια, στα πολιτιστικά, στα κοινωνικά όπως και στα θεολογικά, ηθικά και φιλοσοφικά ζητήματα. Παντού χωράει και πρέπει να φωτίζει τα πάντα η χριστιανική πίστη. Η βάση κάθε κατάρτισης και μόρφωσης να είναι οι ανθρώπινες αξίες της συμβίωσης, της συνεργασίας και της συνδιαλλαγής.

Αυτή η κατάρτιση είναι εφ' όρου ζωής. Ξεκινάει με την οικογένεια, συνεχίζει με το σχολείο, ιδιαίτερα τα καθολικά σχολεία που κύριος σκοπός τους πρέπει να είναι η χριστιανική κατάρτιση των νέων και η έμπνευση του καθολικού αισθήματος σε αυτούς. Κανείς δεν εξαιρείται γιατί η αποστολική δράση μέσα στο κόσμο μας επείγει.

«Οι λαϊκοί που είναι αφιερωμένοι στην αποστολική δράση έχουν ήδη στη διάθεσή τους πολλά βοηθήματα, δηλ. συνέδρια, συμπόσια, πνευματικές ασκήσεις, ημέρες περισυλλογής, συχνές συναντήσεις, διαλέξεις, βιβλία, περιοδικά για μια βαθύτερη γνώση της Αγίας Γραφής και της καθολικής διδασκαλίας για να τραφεί η πνευματική τους ζωή, για να γνωρίζουν τις συνθήκες του κόσμου, για να ανακαλύψουν και να εφαρμόσουν τις κατάλληλες αποστολικές μεθόδους» (Α. Δρ. #32).

«Κάθε λαϊκός οφείλει να είναι μπροστά στον κόσμο ένας μάρτυρας της ανάστασης και της ζωής του Κυρίου Ιησού και ένα σημείο του ζωντανού Θεού» (ΦΕ#38). Και όπως είπε και ο

Άγ. Ιωάννης Χρυσόστομος, «αυτό που είναι η ψυχή στο σώμα, αυτό ας είναι οι χριστιανοί μέσα στον κόσμο».

Και αν όλα αυτά είναι η αποστολή όλων των λαϊκών, οι Ενοριακοί Σύμβουλοι και όσοι δραστηριοποιούνται πιο ένθερμα μέσα στην Εκκλησία οφείλετε να είστε οι πρωτοπόροι και οι πρωταγωνιστές.